

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-37-26>

УДК 631.162:338.432

ЕФЕКТИВНІСТЬ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ – ОСНОВА ЗРОСТАННЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ

EFFICIENCY OF ASSET MANAGEMENT – THE BASIS OF GROWTH OF FINANCIAL POTENTIAL OF ENTERPRISES IN THE AGRICULTURAL SECTOR OF THE ECONOMY

Вдовенко Лариса Олександрівна

доктор економічних наук, професор,
Вінницький національний аграрний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6283-2385>

Vdovenko Larysa

Vinnitsia National Agrarian University

Стаття присвячена питанням управління активами як однієї з важливих категорій фінансового менеджменту, від ефективності формування та використання яких залежать позитивні фінансові результати сільсько-господарської діяльності, безперервність кругообороту капіталу та стійкість фінансового стану підприємств специфічної галузі економіки. Проаналізовано структуру балансу підприємств сільського господарства Вінницької області, визначено левову частку в структурі оборотних активів, роль яких є ключовою у забезпеченні безперервності процесу агропромислового виробництва, а обсяг визначає їх кредитоспроможність та інвестиційну привабливість. Здійснено оцінку пасивів балансу цих підприємств, що сприяє визначенню тенденцій змін у джерелах формування фінансових ресурсів і потреби їх розширення з метою зростання фінансового потенціалу як основи стратегії розвитку підприємств аграрного сектора економіки.

Ключові слова: активи, оборотні активи, необоротні активи, власний капітал, ефективність діяльності.

In an unstable market environment, the functioning of enterprises, especially in the agricultural sector of the economy, an important place in the financial management system is occupied by effective asset management as the basis for the use of available financial resources in the process of agro-industrial production. One of the most important components of this process is the management of the asset structure of enterprises, which is formed under the influence of specialization, production volumes, technology and technical support of production processes, provision of enterprises with material resources, etc. In the current volumes of government, the relevance of supplying a sufficient obligation of working capital with the method of effective activity of enterprises, which is a priority for the economy of Ukraine, is growing – a strong government. The article is dedicated to the management of enterprise assets as one of the most important categories of financial management in terms of efficiency of formation and achievement, which treats positive financial results of strong financial activity, uninterrupted capital turnover. The structure of the balance of agricultural enterprises of Vinnitsia region is analyzed, the lion's share in the structure of current assets, whose role is key in ensuring the continuity of agro-industrial production, and the volume determines the creditworthiness and investment attractiveness of agricultural enterprises. An important place in the study is given to the assessment of liabilities of the balance of agricultural enterprises, which reveals the state and problems of financing their activities, the need for specific trends in sources of financial resources and taking into account the definition of financial resources in their expansion agriculture.

Keywords: assets, current assets, non-current assets, equity, efficiency.

Постановка проблеми. В умовах нестабільного ринкового середовища функціонування підприємств аграрного сектора економіки вагоме місце в системі фінансового

менеджменту займає ефективне управління активами як основа використання наявних фінансових ресурсів в процесі агропромислового виробництва. Однією з найважливіших

складових цього процесу є управління структурою активів підприємств, яка формується під впливом специфічних особливостей агропромислового виробництва, спеціалізації, обсягів виробництва, технологій і технічного забезпечення, фінансового забезпечення підприємств тощо. В сучасних умовах функціонування аграрного бізнесу набуває актуальності питання забезпечення достатнього обсягу оборотних активів з метою ефективної діяльності підприємств пріоритетної для економіки України галузі – сільського господарства. Правильно сформована структура оборотних активів та їх ефективне використання в процесі агропромислового виробництва відображається на кінцевих фінансових результатах діяльності підприємств, сприяє постійному кругообороту грошових потоків, має вплив загалом на їх фінансовий стан як індикатора зважених рішень в сфері управління фінансами підприємств та сприяє зростанню фінансового потенціалу підприємств аграрного сектора економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання формування та ефективного використання активів висвітлені в працях таких вчених, серед яких В.Г. Андрійчук, Г.Ф. Белоусенко, О.А. Бурбело, Ю.Ф. Брігем, І.А. Бланк, Л.А. Демчук, М.Я. Дем'яненко, А.Г. Загородній, В.К. Збарський, М.Ф. Огічук, О.В. Олійник, М.З. Пізенгольц, А.М. Поддєрьогін, І.М. Рєпіна, Н.В. Смирнова, П.А. Стецюк, О.В. Ульяновченко, В.Й. Шиян та інші.

Незважаючи на проведені дослідження, дискусійним залишаються питання оптимальності структури активів та її впливу на зростання фінансового потенціалу підприємств аграрного сектора економіки.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження структури активів підприємств аграрного сектора економіки як основи фінансування їх діяльності та сприяння нарощенню фінансового потенціалу в умовах нестабільного ринкового середовища функціонування та існуючих викликів галузі сільського господарства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Одним з основних завдань динамічного розвитку підприємств аграрного сектора економіки в умовах нестабільності ринкового середовища їх функціонування є нарощення фінансового потенціалу.

Аналіз економічних джерел показує, що фінансовий потенціал є: «домінантним чинником впливу на забезпечення конкурентоспроможності підприємства та його економічний розвиток» від рівня якого «залежать

обсяги власних фінансових ресурсів, можливості й умови доступу до зовнішніх джерел їх формування, фінансова стійкість та адаптивність підприємства» [1, с. 44]; «важелем, що формує механізм динамічної трансформації ресурсів у результаті діяльності підприємства» [2, с. 282]; «критерієм, який визначає здатність підприємства до пристосування при змінах економічної кон'юнктури, адже, саме він відіграє вагомий роль у спроможності підприємства генерувати необхідний обсяг позитивних грошових потоків, бути інвестиційно привабливим, ліквідним та фінансово надійним» [3, с. 78]; інші стверджують, що «фінансовий потенціал сприяє визначенню результативності використання фінансових активів, досягненню індикативних, планових та прогнозних показників, у тому числі ліквідності, стійкості, прибутковості, платоспроможності» [4, с. 50], а на думку Хринюк О.С., Бова В.Л. [5] «достатній рівень фінансового потенціалу, а також його ефективне використання визначають стабільний, стійкий, ліквідний та платоспроможний стан підприємства».

Загалом фінансовий потенціал підприємства трактують як «обсяг власних, позикових та залучених фінансових ресурсів підприємства, які знаходяться в його розпорядженні для здійснення поточних і перспективних витрат» [6, с. 162].

Фінансовий потенціал виступає важливою складовою загального потенціалу підприємства, адже, саме ця його складова відображає стан та обсяг як власних (наявних), так і позичених (залучених) фінансових ресурсів, які необхідні для його нормального безперебійного функціонування, а також для формування конкурентних стратегій розвитку своєї діяльності в майбутньому [3, с. 78].

Враховуючи специфіку агропромислового виробництва, під фінансовим потенціалом слід розуміти можливості підприємств аграрного сектора здійснювати управлінський вплив на наявні та залучені грошові ресурси, внаслідок чого нарощується їх обсяг і досягається стратегічна мета – прибутковість та ефективність їх діяльності.

Таким чином, високий рівень фінансового потенціалу є базою оцінки надійного, платоспроможного, конкурентоспроможного та інвестиційно привабливого суб'єкта господарювання, здатного будувати на відповідному рівні фінансові відносини зі всіма учасниками.

Сутність фінансового потенціалу полягає, насамперед, не так у наявності фінансових ресурсів у конкретний проміжок часу, як у здат-

ності підприємства формувати та відтворювати необхідні активи у повному обсязі з мінімальними витратами та у стислі терміни [5].

Активи підприємства як важлива вартісна категорія фінансового менеджменту є економічними ресурсами, сформованими за рахунок вкладеного в них капіталу, що знаходяться в розпорядженні і під постійним управлінням підприємства та характеризуються здатністю формувати дохід. В процесі використання вони перебувають в постійному обороті, тому пов'язані з факторами ризику, часу та ліквідності.

З моменту формування активів на підприємствах закладається фундамент для подальшого їх використання в процесі агропромислового виробництва, а достатній їх обсяг позитивно характеризує функції управління на конкретному підприємстві. В основі ефективного управління активами підприємств аграрного сектора – задоволення потреб в окремих їх видах для безперервного здійснення, перш за все, операційної діяльності, а також оптимізація їх складу для створення умов прибуткової сільськогосподарської діяльності на перспективу.

Ефективне управління активами підприємств аграрного сектора економіки має досягатись за допомогою взаємопов'язаних дій та зважених рішень в сфері управління фінансами підприємств для досягнення стратегічної мети підприємства – підвищення прибутковості та зростання фінансового потенціалу.

Основою фінансового потенціалу підприємств аграрного сектора є наявні фінансові ресурси, результатом його реалізації є виробництво сільськогосподарської продукції, а на загальному – стійкий фінансовий стан. Оцінка стану активів та пасивів є обов'язковою складовою аналізу фінансового стану підприємства, що дозволяє оцінити фінансову стійкість, ліквідність та його ділову активність. Для досягнення позитивних результатів діяльності підприємств аграрного сектора є необхідність в постійному моніторингу динаміки використання активів і, відповідно, вдосконалення системи планування на підприємстві.

Джерела фінансування діяльності (табл. 1) досліджуватимемо на прикладі підприємств сільського господарства Вінницької області, яка показує високі темпи агропромислового розвитку та вагомі результати сільськогосподарської діяльності. Вінницька область впродовж останніх років є безумовним лідером в Україні за показниками: продукції сільського господарства, продукції рослинництва, продукції тваринництва, виробництва м'яса в

живій вазі, по кількості ВРХ, а по показниках валового збору буряків цукрових фабричних та картоплі, виробництва молока – 1 місце закріплено за нею впродовж 2010–2018 рр. Щодо частки Вінницької області у виробництві продукції сільського господарства в Україні, то слід відмітити, що в 2019 р. вона становила 8,4% або збільшилась в порівнянні з 2010 р. (7,1%), а частка продукції рослинництва та тваринництва становила 7,3% та 12,5% відповідно.

Аналізуючи актив балансу підприємств сільського господарства Вінницької області можна зробити висновки, що впродовж 2014–2020 рр. в структурі балансу найбільшу частку займають оборотні активи 68,1% (середнє значення), тоді як частка необоротних становить – 31,8% (середнє значення). В цілому таку структуру активів слід вважати «легкою», що свідчить про мобільність підприємств аграрного сектора економіки.

Ефективність використання оборотних коштів на підприємстві залежить, перш за все, від уміння управляти ними, покращувати організацію торгівлі, підвищувати рівень комерційної і фінансової роботи... Ефективність використання оборотних коштів характеризується швидкістю їхнього обертання, оборотністю. Прискорення оборотності цих коштів зумовлює: по-перше, збільшення обсягу продукції на кожен грошову одиницю поточних витрат підприємства; по-друге, вивільнення частини коштів і завдяки цьому створення додаткових резервів для розширення виробництва. Підвищення ефективності формування і використання оборотного капіталу підприємства повинно, в першу чергу, забезпечити пошук компромісу між ризиком втрати ліквідності і ефективністю роботи [8, с. 134].

Найбільша частка оборотних активів (76,7%) в структурі балансу (табл. 1) спостерігається в 2015 р., а найвищі темпи приросту (177,1% та 176,9% до попереднього року) спостерігаємо в 2014–2015 рр., що є свідченням стійкого фінансового стану та платоспроможності підприємств сільського господарства Вінницької області за цей період. Аналіз структури необоротних активів цих підприємств за 2014–2020 рр. показав, що лівова частка належить основним засобам – 81,98% (середнє значення).

Темп приросту показує на скільки відсотків змінився поточний рівень показника, порівняно з попереднім або базовим періодом. В середньому темпи приросту оборотних і необоротних активів підприємств сільського господарства Вінницької області за

Таблиця 1

Показники балансу підприємств сільського господарства Вінницької області та їх структура

Показники	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.
Необоротні активи, тис. грн (% в структурі балансу)	7163853,1 (29,2%)	9305985,9 (23,2%)	11819266,3 (24,3%)	14530842,1 (32,3%)	18453487,5 (33,9%)	22142611,7 (39,4%)	25566150,0 (40,9%)
Темпи приросту необоротних активів, у % до попереднього року	120,2	129,9	127,0	122,9	126,9	119,9	115,5
Оборотні активи, тис. грн (% в структурі балансу)	17360036,7 (70,8%)	30719513,7 (76,7%)	36852584,8 (75,7%)	30465531,7 (67,7%)	35852501,0 (66,0%)	34259242,0 (60,9%)	37015726,3 (59,1%)
Темпи приросту оборотних активів, у % до попереднього року	177,1	176,9	119,9	82,7	117,7	95,0	108,0
Власний капітал, тис. грн (% в структурі балансу)	7546434,4 (30,8%)	13680705,8 (34,2%)	19834757,1 (40,7%)	23631995,4 (52,5%)	27719144,0 (51%)	30585678,5 (54,4%)	32692547,0 (52,2%)
Темпи приросту власного капіталу, у % до попереднього року	109,8	199,1	144,9	119,1	117,3	110,3	106,9
Довгострокові зобов'язання і забезпечення, тис. грн (% в структурі балансу)	4992361,7 (20,4%)	4850732,7 (12,1%)	4168113,9 (8,6%)	1959709,2 (4,4%)	2731122,5 (5,0%)	3437221,4 (6,1%)	4686079,1 (7,5%)
Темпи приросту довгострокових зобов'язань і забезпечень, у % до попереднього року	142,6	97,2	85,9	47,0	117,3	125,9	136,3
Поточні зобов'язання і забезпечення, тис. грн (% в структурі балансу)	11987474,0 (48,8%)	21493232,9 (53,7%)	24671650,9 (50,7%)	19413900,0 (43,1%)	23864789,6 (43,9%)	22186689,9 (39,5%)	25202629,1 (40,3%)
Темпи приросту поточних зобов'язань і забезпечень, у % до попереднього року	222,4	179,3	114,8	78,7	122,9	92,9	113,6
Баланс, тис. грн. (%)	24526840,8 (100%)	40028076,4 (100%)	48680611,6 (100%)	45005604,6 (100%)	54315056,1 (100%)	56209591,4 (100%)	62584614,4 (100%)

Джерело: [7]

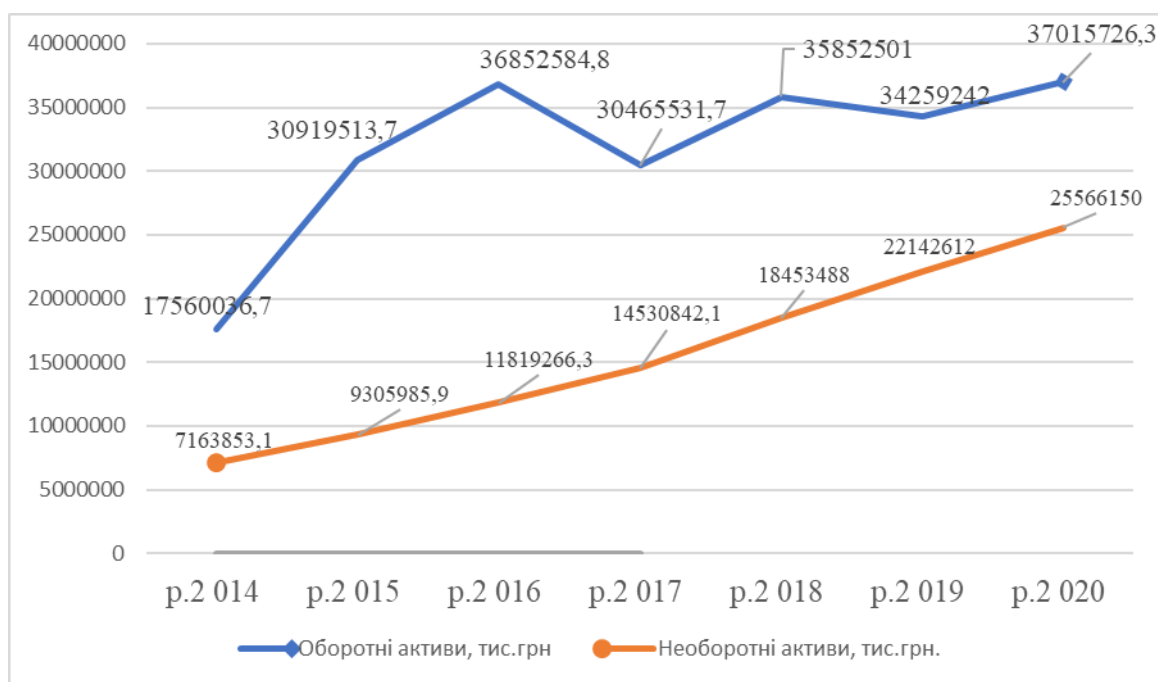

Рис. 1. Динаміка зростання обсягів активів підприємств аграрного сектора Вінницької області

Джерело: побудовано автором

2014–2020 рр. становили 125,3% (середнє значення) та 123,2% (середнє значення) відповідно, хоча найбільші коливання значень приросту (від 95,0% до 177,1%) характерні для оборотних активів, що свідчить про зміни у формуванні їх структури і може вказувати на прискорення обертання коштів підприємств аграрного сектора економіки чи іммобілізацію частини оборотних активів з виробничого процесу (рис. 1).

Незважаючи на динамічне зростання обсягів оборотних активів підприємств сільського господарства Вінницької області впродовж 2013–2016 рр. темпи їх приросту за цей же період – скоротилися з 177,1% в 2014 р. до 82,7% в 2017 р. (рис. 2).

За нормальних умов функціонування підприємств аграрного сектора темпи приросту оборотних активів повинні бути вищими за темпи приросту необоротних активів, однак в 2016–2020 рр. ситуація інша: темпи приросту необоротних активів підприємств сільського господарства Вінницької області є вищими в порівнянні з темпами приросту оборотних активів.

Оптимальність нарощення активів підприємствами сільського господарства Вінницької області можна визначити, використовуючи «золоте правило економіки», порівнюючи співвідношення темпів зростання

активів, чистого доходу та чистого прибутку: $100\% < \text{ТА} < \text{ТЧД} < \text{ТЧП}$. Порівнюючи дані співвідношення дійшли висновку, що нарощення економічного потенціалу і масштабів діяльності таких підприємств спостерігалось лише в 2016 р.; а підвищення інтенсивності використання фінансових ресурсів відбувалось в 2019 р., коли виручка від реалізації продукції (товарів, робіт і послуг) зростала швидше від економічного потенціалу; третя умова щодо зростання прибутку швидше від обсягів реалізації і сукупного капіталу внаслідок підвищення рівня рентабельності продажів виконується лише в 2016 р. Тобто, наявна структура темпів приросту важливих фінансових параметрів засвідчує про неефективне використання ресурсів підприємствами сільського господарства Вінницької області, що є стримуючим фактором нарощення фінансового потенціалу як основи їх економічного розвитку.

Аналізуючи джерела фінансування підприємств сільського господарства Вінницької області за 2014–2020 рр. можна зробити наступні висновки: в структурі балансу найбільшу частку займають поточні зобов'язання і забезпечення – 45,7% (середнє значення), власний капітал – 45,1% (середнє значення), на довгострокові зобов'язання і забезпечення припадає – 9,2% (середнє значення) відповідно.

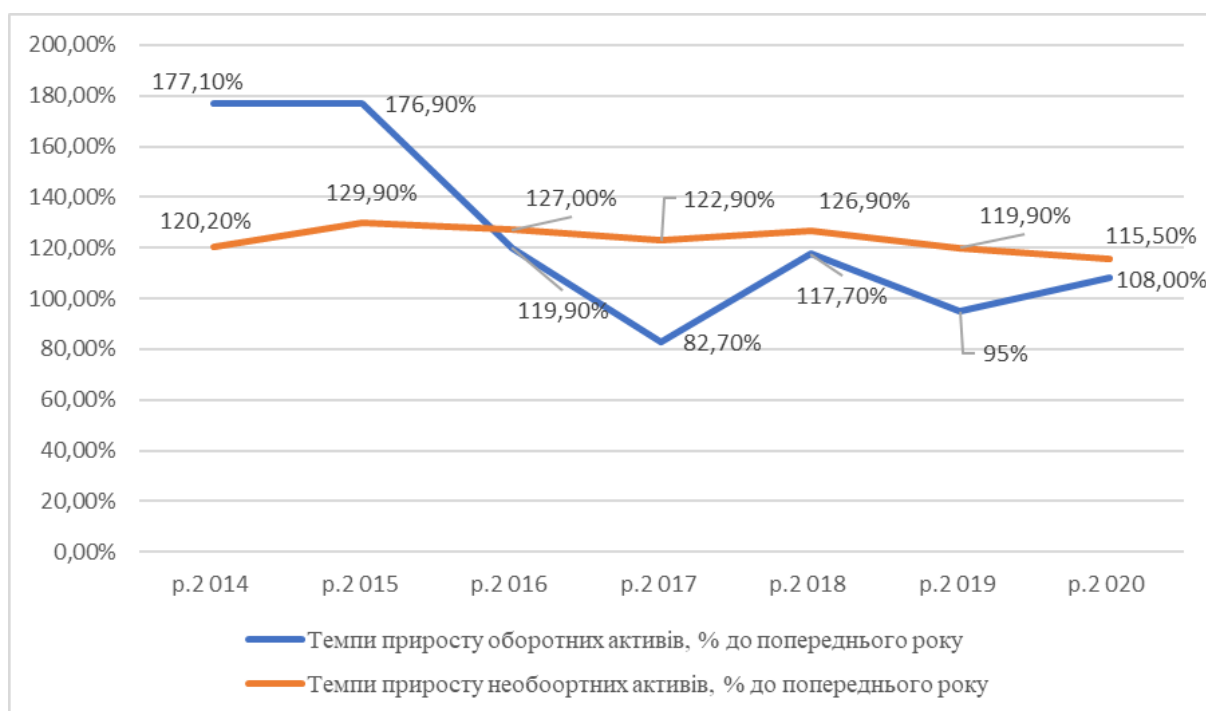

Рис. 2. Динаміка темпів приросту активів підприємств аграрного сектора Вінницької області

Джерело: побудовано автором

Тобто, в структурі джерел фінансування підприємств сільського господарства Вінницької області лівову частку займають власні та залучені ресурси. При цьому частка власного капіталу підприємств сільського господарства Вінницької області в структурі балансу має тенденцію до зростання (з 30,8% в 2014 р. до 52,2% в 2020 р.). Темпи приросту власного капіталу (середнє значення за 2014-2020 рр.) становлять 129,6%, а найвище значення темпів приросту власного капіталу (199,1%) в 2015 р.

Темпи приросту поточних зобов'язань і забезпечень за аналізований період суттєво коливаються (222,4% – в 2014 р., 78,7% – в 2017 р.), середнє значення за 2014-2020 рр. становить 132,1%. Що стосується довгострокових зобов'язань і забезпечень підприємств сільського господарства Вінницької області, то їх частка в структурі балансу скоротилась з 20,4% в 2014 р. до 7,5% в 2020 р. Спостерігається значне скорочення темпів приросту поточних зобов'язань з 222,4% в 2014 р. до 113,6% в 2020 р.

Аналізуючи структуру поточних зобов'язань підприємств сільського господарства Вінницької області слід відмітити, що частка короткострокових кредитів, як важливого джерела фінансування діяльності аграрних підприємств, становить 21,0% (середнє значення за 2015–2019 рр.), при цьому слід відмітити сут-

тєве зростання позикового джерела фінансування сільськогосподарської діяльності – з 7,0% в 2015 р. до 28,5% в 2019 р. Частка залучених фінансових ресурсів (поточних зобов'язань і забезпечень) становить 49,9% (середнє значення за цей же період) і має тенденцію до скорочення з 72,3% в 2015 р. до 37,4% в 2019 р., тобто підприємства галузі сільського господарства фінансуються за рахунок власних джерел.

В структурі оборотних активів підприємств сільського господарства Вінницької області найбільшу частку займають дебіторська заборгованість (середнє значення за 2014–2020 рр. – 46,6%) та запаси (середнє значення за 2014–2020 рр. – 43,6%), тоді як частка (середнє значення за цей же період) грошових коштів та поточних біологічних активів становить 4,0% і 3,9% відповідно. Питома вага запасів в структурі оборотних активів має тенденцію до зростання з 30,4% в 2016 р. до 53,7% в 2019 р.

За ефективного управління запасами на підприємстві можна досягти зниження операційного циклу, знизити поточні витрати на зберігання оборотних активів і, в свою чергу, вивільнити частину оборотних активів з господарського обороту, що дозволить реінвестувати або перерозподілити їх в інші галузі. Якщо звернути увагу на питання управління

дебіторською заборгованістю, то підприємство може досягнути успіхів у зменшенні необхідності в активах. Неадекватний розмір дебіторської заборгованості є недоцільним перерозподілом капіталу підприємства, високий рівень якої може стати причиною зниження рівня ліквідності або зниження об'ємів виробництва. Для пришвидшення обороту дебіторської заборгованості доцільно проводити програму з надання знижок на оплату товару готівкою, або одразу після його придбання [9].

По-перше, чим швидше обертається дебіторська заборгованість, тобто, чим частіше поступають платежі від дебіторів, тим менші балансові залишки дебіторської заборгованості на кожну дату і навпаки. Відповідно такий же зв'язок має місце між швидкістю обороту кредиторської заборгованості і її балансовими залишками. Із зазначеного виходить два висновки: перший, при швидкій оборотності дебіторської заборгованості і повільній оборотності кредиторської заборгованості остання повністю покриває дебіторську заборгованість і зверх того слугує джерелом фінансування інших елементів оборотних активів. З цієї точки зору прискорення оборотності дебіторської заборгованості і уповільнення кредиторської покращує фінансовий стан підприємства [10].

В цілому в структурі оборотних активів підприємств сільського господарства Вінницької області спостерігаємо динамічне зростання частки дебіторської заборгованості (із 38,9% в 2013 р. до 61,9% в 2016 р., а в 2019 р. їх частка скоротилася до рівня 36,6%). В загальній її структурі – 43,4% (середнє значення за 2015–2019 рр.) належить дебіторській заборгованості за товари, роботи і послуги, що є свідченням недоотримання вчасно фінансових ресурсів від дебіторів.

Щодо ефективного управління дебіторською заборгованістю слід контролювати стан розрахунків з покупцями з орієнтацією на більшу кількість покупців з метою зменшення ризику несплати одним або кількома великими покупцями; здійснювати моніторинг співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості задля зниження загроз фінансовій стійкості підприємства.

В умовах нестабільності цін та інфляційних процесів, сільськогосподарські підприємства мають більше виробничих запасів, ніж це потребує мінімальна потреба. Для фінансування понаднормових запасів або оборотних активів підприємство залучає різні додаткові ресурси [11, с. 90].

Фінансовий потенціал характеризується рівнем фінансового стану, проявляється через систему фінансових ресурсів і забезпечує розвиток підприємства, гарантуючи збереження і зміцнення його ринкових позицій [12, с. 179].

Нині актуалізується проблема ефективного управління активами, в основі якого використання наявних фінансових ресурсів в процесі агропромислового виробництва. Ефективність управління активами слід розглядати як процес дієвого впливу на нарощування фінансового потенціалу та, відповідно, економічного зростання підприємств пріоритетної для економіки галузі – сільського господарства.

Висновки. Отже, грамотна фінансова політика щодо формування та ефективного використання фінансових ресурсів в процесі агропромислового виробництва забезпечує прийняття зважених управлінських рішень в системі управління фінансами підприємств, де вагома роль відводиться саме управлінню активами підприємств. Процес управління оборотними активами є складним та багатограним процесом, що передбачає врахування факторів впливу на формування потреби в них, аналізі їх обсягів, динаміки, структури та ефективності використання із обов'язковим врахуванням специфіки агропромислового виробництва, яка має вплив на розмір прибутку, а значить в подальшому на можливість підвищення рівня фінансового потенціалу.

В процесі управління оборотними активами підприємства аграрного сектора зацікавлені у прискоренні їх обороту задля зменшення величини їх оборотного капіталу, частину якого можна вилучити та спрямувати в інші напрямки діяльності. З метою прискорення оборотності можна оборотний капітал не вилучати, а нарощувати обсяги агропромислового виробництва і реалізації сільськогосподарської продукції, що сприятиме підвищенню інтенсивності використання фінансових ресурсів.

Разом з тим, при наявності певного оптимального обсягу оборотних активів, існуватиме і певна оптимальна тривалість їх кругообороту, при цьому зменшувати оборотність активів слід лише до певної межі, досягнення якої забезпечуватиме максимізацію операційного прибутку, а отже і кінцевих фінансових результатів діяльності підприємств галузі, що сприятиме зростанню фінансового потенціалу як основи їх економічного розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Корнійчук Г.В. Характеристика фінансового потенціалу підприємства як економічної категорії. *Економіка АПК*. 2016. № 11. С. 44–48.
2. Толпежников Р.О. Сутність та методика оцінювання фінансового потенціалу підприємства. *Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності*. 2013. Вип 2. Том 1. С.277–282.
3. Громова А.Є. Фінансовий потенціал, як основа формування прибутку підприємства. *Економіка та управління підприємствами*. 2017. Вип.5. С.75–78.
4. Кучер Г.В. Фінансовий потенціал як економічна категорія. *Актуальні проблеми економіки*. 2014. № 9(159). С.46–52.
5. Хринюк О.С., Бова В.Л. Сутність фінансового потенціалу підприємства. *Актуальні проблеми економіки та управління*. 2017. №11. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/22586> (дата звернення: 20.09.2021).
6. Чобіток В.І., Астапова О. В. Розробка стратегії управління фінансовим потенціалом підприємств. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2015. № 49. С. 160–165.
7. Статистичний збірник «Діяльність підприємств сільського господарства Вінниччини» / За ред. С. В. Рибалко. Головне управління статистики у Вінницькій області. 2020. 111 с.
8. Коваленко О.В., Оtechко Ю.С. Підвищення ефективності формування і використання оборотного капіталу підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2016. Випуск 1. С. 133–139.
9. Голубко І. Управління оборотними активами підприємства. URL: <http://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/21231/4521.pdf?sequence=3&isAllowed=y> (дата звернення: 15.12.2021).
10. Гудзь О.Є. Дебіторська та кредиторська заборгованість в системі управління фінансовими ресурсами сільськогосподарських підприємств. URL: <http://magazine.faaf.org.ua/debitorska-ta-kreditorska-zaborgovanist-v-sistemi-upravlinnya-finansovimi-resursami-silskogospodarskih-pidpriemstv.html> (дата звернення: 15.12.2021).
11. Бровко Л.І., Попенко М.С., Черенович О.В. Фінансове забезпечення формування оборотних активів сільськогосподарського підприємства. *Економіка та держава*. 2022. № 1. С. 88–92. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2022.1.88>
12. Гринчуцький В.І., Блащак Б.Я. Теоретичні аспекти формування механізму нарощування фінансового потенціалу підприємств. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. Випуск 3(20). С. 177–182.

REFERENCES:

1. Korniyuchuk G.V. (2016) Charakterystyka finansovoho potencialu pidpryyemstva yak ekonomichnoi katehorii [Characteristics of the financial potential of the enterprise as an economic category]. *Ekonomika APK*, 11, 44–48. (in Ukrainian)
2. Tolpezhnikov R.O. (2013) Sutnist ta metodyka ocinuvania finansovoho potencialu pidpryyemstva [The essence and methods of financial evaluation enterprise potential]. *Teoretychni i praktychni aspekty ekonomiky ta intelektualnoi vlasnosti*, 2(1), 277–282. (in Ukrainian)
3. Gromova A.Ye. (2017) Finansovyj potencial yak osnova formuvania prybutku pidpryyemstva [Financial potential as a basis for the formation of enterprise profits]. *Ekonomika ta upravlinia pidpryyemstvamy*, 5, 75–78. (in Ukrainian)
4. Kucher G.V. (2014) Finansovyj potencial jak ekonomichna katehoriya. [Financial potential as an economic category]. *Aktualni problemy ekonomiky*, 9(159), 46–52. (in Ukrainian)
5. Hryniuk O.S., Bova V.L. (2017) Sutnist finansovoho potencialu pidpryyemstva [The essence of financial potential enterprises]. Available at: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/22586> (accessed September 20, 2021). (in Ukrainian)
6. Chobitok V.I., Astapova O.V. (2015) Rozrobka strategii upravlinia finansovym potencialom pidpryyemstv [Development of management strategy financial potential of enterprises]. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*, 49, 160–165. (in Ukrainian)
7. Statystychnyi zbirnyk «Diyalnist pidpryyemstv silskoho hospodarstva Vynychynu» (2020) [Statistical collection «Activities of rural enterprises farms of Vinnytsia region»] / Ed. S.V. Rybalko. Head Department statistics in Vinnytsia region, 111.
8. Kovalenko O.V., Otechko Yu.S. (2016) Pidvyshchenia efektyvnosti formuvania i vykorystania oborotnoho kapitalu pidpryyemstva [Improving the efficiency of formation and use of working capital of the enterprise]. *Infrastruktura rynku*, 1, 133–139. (in Ukrainian)
9. Golubko I. Upravlinia oborotnymy aktyvamy pidpryyemstva. [Management of current assets of the enterprise]. Available at: <http://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/21231/4521.pdf?sequence=3&isAllowed=y> (accessed December 15, 2021).

10. Gudz O.Ye. Debitorska ta kredytorska zaborhovanist v systemi upravlinia finansovymi resursamy silskohospodarskyh pidpryjemstv. Available at: <http://magazine.faaaf.org.ua/debitorska-ta-kredytorska-zaborgovanist-v-sistemi-upravlinnya-finansovimi-resursami-silskogospodarskihpriemstv.html> (accessed December 15, 2021).

11. Brovko L.I., Popenko M.S., Cherenovych O.V. (2022) Finansove zabezpechenia formuvania oborotnyh aktiviv silskohospodarskoho pidpryjemstva [Financial support for the formation of current assets of agricultural enterprises]. *Ekonomika ta derzhava*, 1, 88–92. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2022.1.88>

12. Grynchutskyj V.I., Blashchak B.Ya. (2019) Teoretychni aspekty formuvania mehanizmu naroshchuvania finansovoho potencialu pidpryjemstv [Theoretical aspects of the formation of the mechanism of increasing the financial potential of enterprises]. *Shidna Yevropa ekonomika, biznes ta upravlinia*, 3(20), 177–182.